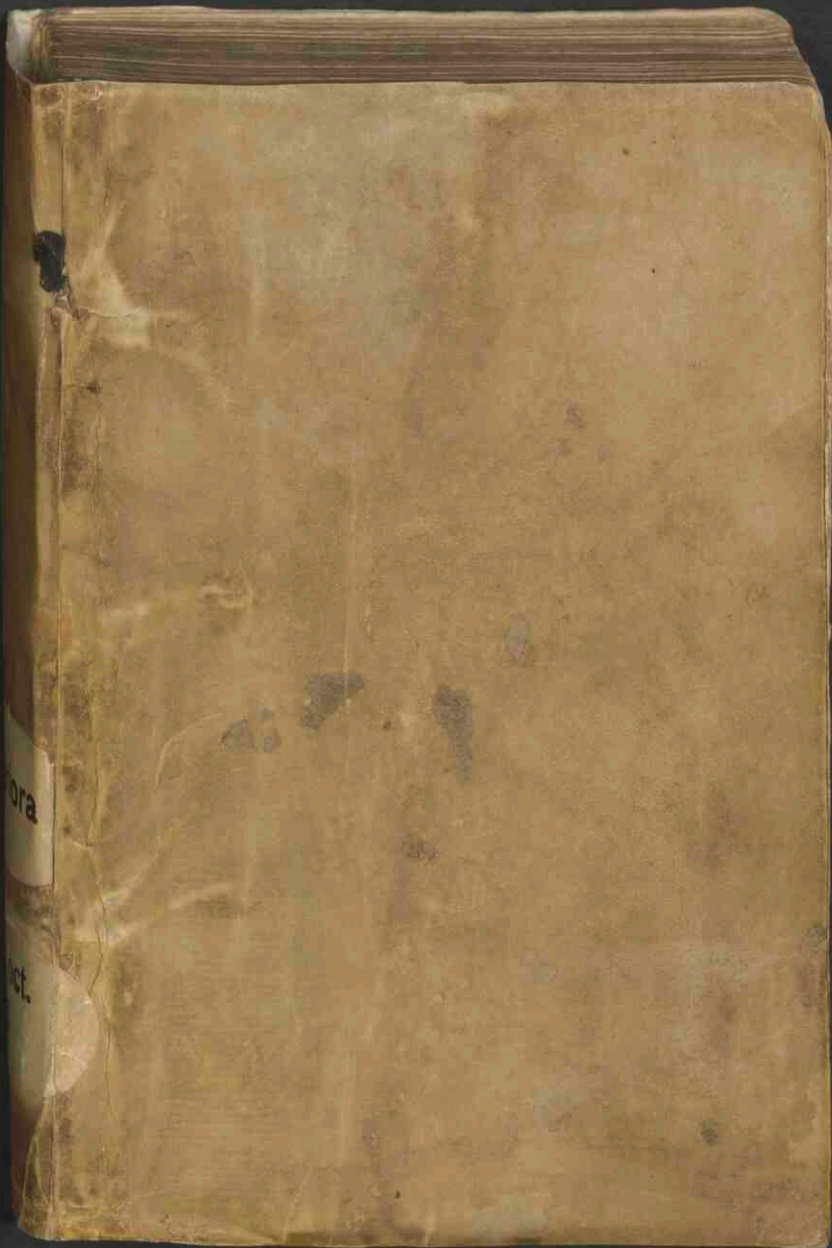

Verclaringe van den geuangen en ende vrien wil des menschen, wat ooc die waerachtige gehoorsaemheyt des gheloofs, ende warachtighen eewighen Euangelions sy.

<https://hdl.handle.net/1874/456791>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell

Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection

Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

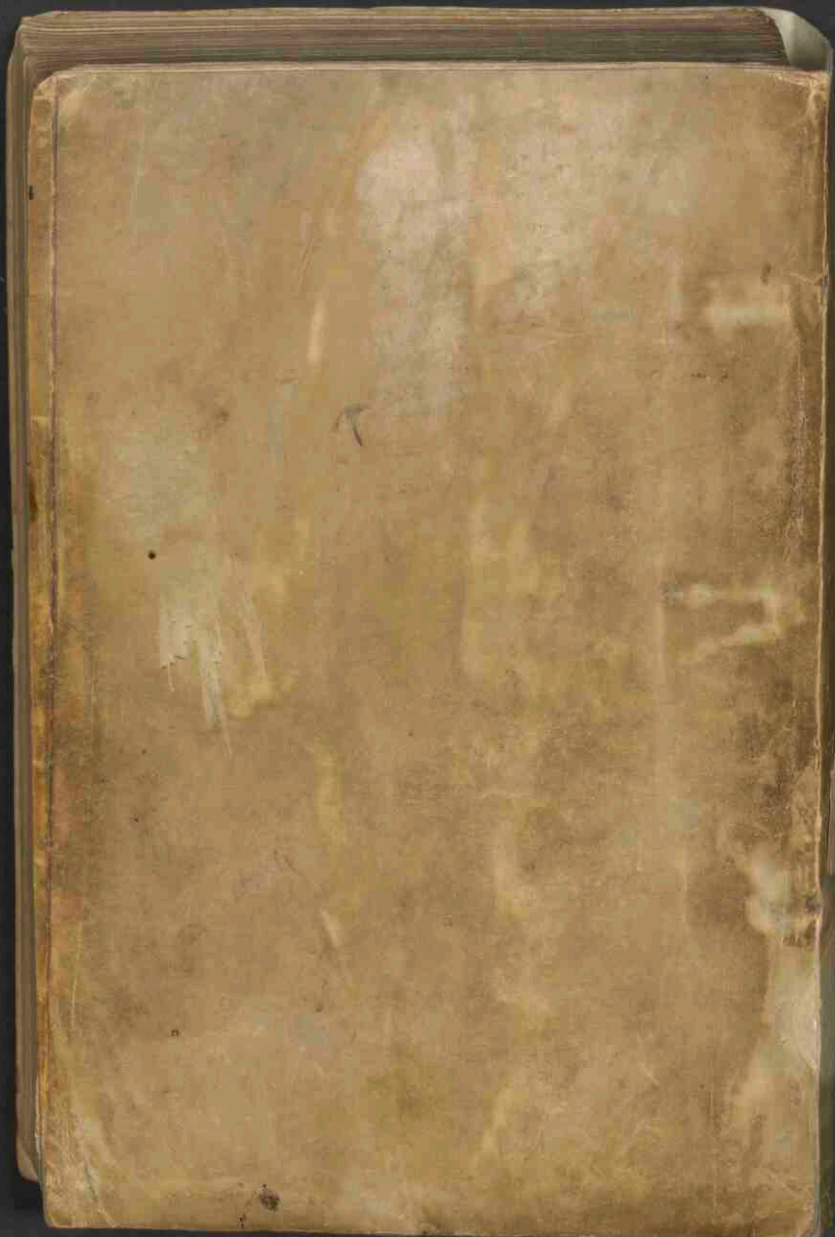
Rariora

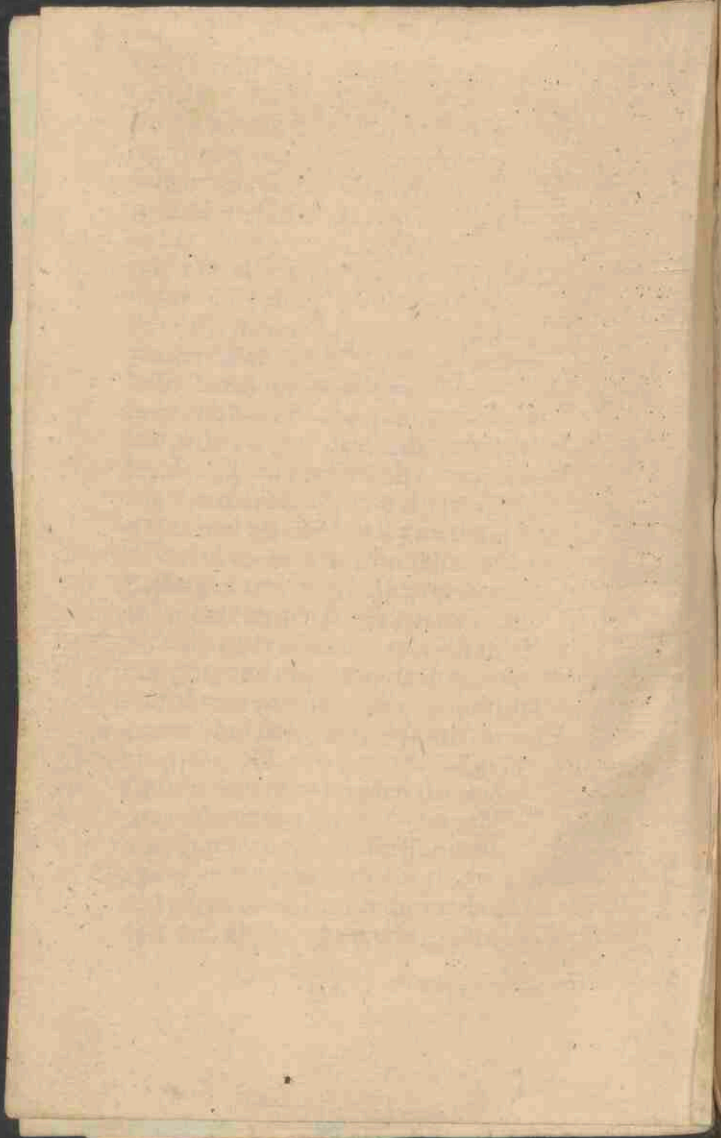
**E. oct.
511**

5
Verclaringe van den geuangen en ende vrien wil des menschen/wat ooc die waerachtige gehoorzaamheyt des ghe-
loofs/ende warachtighen ewighen Euangelions is.

Wie oren heeft te hooren/die hoorc. Mat. xi. xiiij.

Mar. iij. viij. Luc. viij. xiiij. Apoca. ij. iij. xij.

Mer zijn tot deser tijt vanden vrien wille des menschen zeer veel twistingen opgestaen en ingebroken. Ende door die dwalende gheesten is onder den volcke Gods zeer grouwelijche schade geschiet/ende door onuerstant hebben si menichfuldige grouwelicheyt op gerecht/ende die warachtige vrucht in soo veel hondert duysent menschen bedoruen/ooc gheheel en al te niet ghemaect/met couden enpen der menschenlijcker leeringen veruroren/en verdort/dat si met grote moeyte en arbeit door die sonne der gerechticheyt Mat. iij. Psal. xix. en door dat salichmakende Euangelion nauwelic weder tot groevinge mogen ghebrocht worde/daer om zeer hooch van noode is dat een ghelick die twistinge ende dwalinge geopent ende verclaert worde/op dat alle liefhebbers der waerheyt wt alle valsche dwicken haer seluen redden mogen/en haer hert sonder alle ghebreck/en conuner mogē draghen. Ja oock al tot gheheel claer ende reyn/met reynder herten bereyt zijn voor die hoghe matesteit Gods te verschijnen Mat. v.

Een eersten moetmē des letters ende schemes wel waer nemen/daer wt dat warachtighe wesen ende den gheest verstaen/dat den heyligen Patriarch Abraham van God voor gheselt wort/een alsulcken hooghen openbaringe van die voorkenicheyt der godliker almachtigher cracht Gen. xv. Hoe dat zijn ghelacht of jaet vier menschen tijt in Egypten

als in een vuur oven benaughtent hebben soude. En die ver-
unllinge der seluer opēbaringe/ Exo. ij. iij. heel claerlic ver-
thoont is/ doen Iſrael ende dat volck Gods in die ghewout
des Conincs Pharao beſtrict/ ooc gheheel ende al gecyghēt
ende gheuanghen was/ door haer seluen gheen verlossinge
hadden of vermochten/ ja oock op den gheheelen aertrijck
gheen troost bekenden of wiffen/ door welcken si mochten
gheurlit/ ontlaſt/ ende verlost worden. Maer haer verlost in
ge alleen van God/ tot God/ ende door God verwachtēde:
die haer tot den pſerē vuer oven verlossen soude en woude/
Deut. iij. Als dan sulcs van God door Moſen ende Aaron
in hoogher cracht ende macht voleyndet is Exo. xij. En ooc
een alſoodanige uymahinghe geheel niet ghelegen en was
aen Iſraels begheren/ loyen/ of willen/ maer alre aen gods
ontfermen. Roma. ix.

Alſoo is ooc door dat aftreden des eerſten Adams dat ge-
heele menſchelijke gheſlacht/ ende dat zaet des gheesteliken
Abrahams des doots der nacht en duylkeris eygen gewor-
den van den gheesteliken Coninc Pharao ende Sathan be-
ſtrict/ geuaghē/ ende in harden eyghendom haſinen wille
ghebonden/ dat oock tot sulcken eyghendom gheen menſche-
lijke creatuer door zyn cracht/ macht/ noch vermohen/ niet
lophen/ willen/ oft begheren in een verlossinge comen mocht
Ja oock gheen troost der verlossinge door penant op aerde
Hypoc. v. geuanden wert. Maer in dier nacht ende duylker-
nis hadden si een maenlicht des godlijcken gheloofs/ ende
een edele belofte Gen. iij. van Gods ontferminge/ tot ghe-
naden haers verlossers/ ende salichmakers te verwachten.
Ende alſoodanighe voorſeyde figuerlike voorbeeldinge zyn
alle op die cracht des gheests gheſtelt/ tot een ſcheme des
ercks der ewigher voorſienicheyt Gods.

Soo beuint hem nu dyc waerachtighe ende clare gront

der waerheyt / dyegants vass ende clær is / dat gheen men-
schelijcke creatuer / tot den goede eenen vrien wille hebben
mach of can / doch gheen macht of cracht na Godts wille dē
wech Gods te wandelen. Iahem is ooc gheheel ende al on-
moghelijk alsulcs te volbrengghen / soo langhe als hy inder
blintheyt Egypti vanden Sathan in die duysternis bestrickt
ghebonden / ende gheuanghen is / als dan oock van sulcken
die heylighe Propheet Ieremias int thiende spreekt. Heere
ich weet / dattet niet by den mensche en staet zyn wech / hoe
dat hy wandelt / ende zyn ghanghen rechte. Ende Ihere-
mias int eenendertichste spreekt die Propheet tot God met
herteliken clagen ende bidden. Schreedi mi / so werde ic be-
keert / want ght zyt die Heere mijn God / van der tijdt dat
ghi mi bekeert hebt / hebbe ick verouwe ghehad / ende van
dier tijdt aen dat ick my bekent hebbe / hebbe ick deen ghe-
daghen / want waerlich ick hebbe schandelijcke dinghen
ghedaen / doch soo droech dese smaet ende schande op hem
mijn inuecht. Want ter wijle dat die mensche noch in zyn en-
ghen vernuft ende wijsheyt verdupstert leyt / soo en heeft hy
gheheel gheen onderschept tusschē goet ende quaet / en heeft
ooc gheen verstant in zyn gangen / Prouer. xx. Ende in hert
en is ooc gants gheen vermoghen der Egyptischer duyster-
nis te ontcomen / als dan alsulcs tot deser tijt rijkelic is ghe-
sen gheworden / dat die ewige waerheyt van so menighen
ghesocht is / die eens deels met grooter naersticheit vant een
eynde der aerden totten anderen ghelopen zyn / ende doch
niet met allen gheuonden en hebben / als dan van alsulcker
straffinghe ende plaghe / dye heylighe Propheet Amos int
achtste Capittel ghepropheteert heeft / ende ooc van alsulckē
lij. Es. so. v. Apoca. ix. ghescreuen staet.

Die mont des alre hoochsten / Iherco. int eerste / spreekt
gants clærlic. Iemāt en can tot mi comen / ten si dā dat hē

trecke die vader / die mi ghesonden heeft / Ioan. vi. ende hiet
is zeer naestlich te mercken / dattet niet en leyt aen nemants
willen / lopen / of begheren / maer alleen aen Gods roepen /
epfchen / ende trecken. Want eens pghelijcken ganghen co
men vanden heere Drouer. xj. Maer wederom is oock dit
warachtich / ende seker dat alle menschen van God gepscht
gheroepen / ende ghetogen worden / een pghelic tot zijnder
tijt / die sommighe vroech / die sommighe spade / van welcken
treckē / Christus Iesus die salichmaker alder werelt gants
claerlich ghetuycht. Met sulcken woorden Ioan. xij. Als ic
verheuen worde vander aerden / soo wil icse al tot mi treckē /
ende daer is oock heel ende al op den geheelen aertrijc nye
mant wt genomen / die niet van God door desen Christum
Iesum ghetoghen soude worden / als dan van allsulcken trec
ken ghenoech ghehoort wert Matth. xxiij. Daer die mont
Gods alsoo spzeet tot sinen Apostolischen knechten. Leert
alle volcken / en Mar. xij. Schaet henen in alle die werelt / en
de leert dat Euangelion allen creaturē / als dan sulcs tot der
Apostolen tijt rijkelic voleyndet wert / daer dat treckē gods
aen allen menschen volbracht is / door die euangelische bodē
des heren Iesu Christi / Psal. xix. Ende oft dan al ware alst
nochtans niet zijn en mach / dat sommige van God door zijn
woort niet worden leuendich gemaect / verlicht / of getogen:
soo mochten oock dese selue vā God niet beschuldicht wor
den / want wat hi niet gegeuē en heeft Luc. xij. sal hi ooc niet
epfchen connen. Als dan oock die salichmaker Christus Ie
sus ghetuycht Ioan. ix met allsulcken woorden: segghende.
Waert ghi blind / so en hadt ghi gheen sonde. Maer die ogē
te sien / ende oren te hooren hebben / dien salt ghelden / ende
anders niemant in die beschuldinge Gods zijn.

Soo segghen nu sommighe: Sept doch die heer Luc. xij.
Die knecht die zijns heren wil niet en weet / ende heeft gedaē

dat der slaghen waerdich was / sal weynich slaghen hebben
ende sulche en mogen haerder onweteneit gheen ontschul
dinghe hebben / maer oec haer schult dragen / ende sullen vā
den Heere straffinghe crighen / ende sulcs is immers warach
tich ende gerecht. Maer een peggelic moet merken dat die
Heere op dese plaets niet van blinden en sprecet / die noch
niet die eerste gheboorte ende warachtighe verlichtinge ont
fanghen hebben / maer hi sprecet van sinen dienaers / en let
terschen knechten / die daer onachtsaem in sinen wech han
delen / daer si meynen profijt te doen / ende wt onuerstant
schadelike arbeit aenrechten. Van welcke oock die heylighe
Paulus sprecet. i. Cor. iij. die hoo stroo ende stoppelen voor
gout ende siluer op den steen Christum tinnen / die daer
schaden lijden moeten / ende als doort vier haer salicheit be
ruen / van welken voorselden knechten oock Jacobi. iij.
staet aldus. Lieue broederen onderwint v niet alle leeraers
te zijn / ende weet dat wi des te merder oordeel ontfanghen
sullen / want wi sondighen altemael veel / ende twaer wel be
hoorlic ende recht / dat een peggelich te voren scholier waer
eer dan hi meester worde / dat oec een peggelic zijn bootschap
wel vanden Heere ontfinghe / eer dan hise wt ghinc te ver
condighen / want ick weet zeer wel / dat nu soo menich dup
sent leeraers in die straffinghe gheuallen zijn / welcke God in
zijn oordeel zeer wel belonē wert / na dien een peggelic ghe
wrocht heeft. Alch God / oft nu als sulche warachtighe Gods
vrese gheuonden worde in den leeraers / als in Elihu Job
xxij. gheuonden wert / doe hi niet groofter vrese dat woort
Godts inder waetheit ende gherechticheit voerde / op dat
hy niet in Gods straffinghe of oordeel en trade. Maer onse
teghenwoordighe leeraers dencken niet veel dat si van den
minsten woorde dat si onnuttelic gehandelt hebben / reken
schap gheuen sullen Mat. xij. Voorder soo isser noch een te

ghenwozp der menschen. Mat. xxv. Luce. xix. doen die luse
ontrouwe knecht also sprecet. Here ic wist dat ghi een hart
man waert. ghy maet daer ghi niet ghezaent en hebt. ende
ghi verghadert. daer ghi niet ghestroeyt en hebt. Ende sul-
ke woorden zijn ooc claer ende vast. maer si en zijn niet ghe-
sproken van den onuerlichten. maer op den knechten die de
floetel der kennisse ontfangen hebben. ende niet daer mede
op en sluyten. ouer welcke Christus Iesus dat ewighe wee-
roept. Mat. xxiii. ende die den schat der hoogher gauen dra-
ghen. ende daer niet mede vruchtbaer en wiken zijn. maer
luse schalcken zijn. en vianden des cruys. wāt die here geeft
sulcken letterlichen knechten gauen. die hi niet woeker en-
de gherwin weder wil eyschen. dat is tghene vergadren dat
niet ghezaent en is. dat geerwin ende woeker gheworden is.
Als ooc die heylige Paulus sinen iongher vermaent. ij. Ti-
mo. i. dat hi die gawe verwecken soude die in hem was. ende
vorder. ij. Corin. vi. sprecet die heylige Paulus alsoo. Wp
vermanen v als mede hulpers. dat ghi niet te vergheefs die
ghenade Godts en ontfanct. O hoe veel isser nu voorhande
van dese traghe knechten. die dat cleynken niet op winst en
de woeker aen legghen en willen. ende daer na dat groote
ooc niet vercrighen en sullen. maer in blindheyt ende ewi-
ghe duysternis gheworpen worden. Matt. xxv. Luce. xix.
ij. Tessaloni. ij.

Woorder sprecet die mont des alderhoochsten. Ioan. xvij.
alsoo. Die ghi mi gegheuen hebt. heb ic bewaert. ende Jo. vi.
al dat mi mijn vader gheeft. dat coemt tot mi. ende wie tot
mi coemt. dien en sal ick niet buyten stooten. Ende al sulcke
woorden. ghelijc ooc die voorsende. behoortmen in grooter
maerden te nemen. danmen die recht onderscheyde. Want
het zijn Christo Iesu van God sinen vader sommige gheghe-
uen tot apostolische knechten ende eerselinghen. ende een

beghelicken in zijn roepinghe gheordineert. Maer vorder
daer na is den soon des hoochsten ooc die macht ghegeuen
ouer alle vleysch. Ioan. xviij. dat hi ooc van God is ingheset
geworden op den berch Sion dat is op gants Israels Psal.
ij. Jesa. ij. Mich. iij. ende God spreckt tot sinen soon. Ic wil
di die heydenē tot een erue geuen en der werelt eynde ten
eyghendom daer dan in sulcken woorden wel bekent ende
ghehoort wert dat den salichmaker Christo niet alleen een
deel der menschen gegeuen is als sommighe meynen maer
hem zijn van sinen vader gheschoncken ende ghegeuen alle
menschen ooc alle heydenen ende Joden want sulcs heeft
God ooc den heylighen patriarch Abraham met eenen al-
so dueren eedt ghelwozen ende beloofte welcke Godts eedt
in ewicheit niet wanckelen en mach ia ooc nimmermeer
ghebroken worden mach hoe dat door zijn zaet alle geslach-
ten der aerden die ewighe benedictie ende salichmakinghe
beeruen souden. Eccl. xiiij. En een alsulcken belofte zijns
verbonts is daer na op Isaac ende Jacob beuesticht die ooc
den gheheelen menscheliken geslachte gehouden moet wor-
den in ewicheit. Ia ooc gheheel onmogelic dat een alsulckē
belofte seplen mochte of soude want Christus Iesus geheel
niet gecomē en is die werelt te vdoemē. Ioā. ij. maer dat hi
dat gehele werelt en gehele mēschelike geslacht salichmaect
Ioā. xij. Ia ooc niet eē wtgenomē die niet vā God ter salic-
hē begeert worde. i. Ti. ij. ij. Pet. ij. iij. Eld. viij. Eze. xxxij.
Die heylighe Paulus spreckt ooc Rom. ix. eenen alsodant
ghen groent dattet niet en leyt aen vemants willen loopen
oft begheeren maer alleen aen Godts ontfermen. En sulcs
is ooc warachtich seker en vast. Maer des ondscheits moet
wel waer ghenomen worden: ende waer op alsulcke woor-
den ghestelt zijn want die heylighe Paulus spreckt ooc Ro.
xi. dat hem Godt alder menschen ontferme. Ia ooc niet een

tot ghenomen/ouer welke dese ontferrmhertichz Gods niet
gaen soude/want die ghenade en heylighmakinge der groot
dadighen Gods goetheyt gaet niet alleen ouer sommige als
veel menschen meynen/maer die ontferrminge Gods street
haer tot ouer alle vlesch Eccle. xviij. Ende soo gheringe als
soodanighe Gods goetheyt ende ontferrminghe verschijnt/
soo ontfanct dan die mensche macht/cracht/ende ghewout/
dat hi tot den salichmaker Christum Iesum comen mach Io
an. i. vi. Daeromme een yegelick in groote Godts vrese acht
sal hebben/dat hi die spijse des leuens zeer wel cercau/ende
dat hi ooc die ghespouden cleuwe draghe/om te onderschey
den allen teghenloop/want alle woorden Gods tweeuout
zijn/een teghen dat ander Ecclesia. xlij. door welke nu veel
dwalende worden/die gheen naersticheit hebben den onder
schept te soecken/maer waer si een stuck wt der scrift crige/
daer bliuen si hartnect op/ende willen allen tegenloop niet
kennen of aen nemen/of die tegen cleuwe bi malcander voe
ghen/die haer dan selue in al sulcken aenden steen des aen
loops stooten tot haeren eyghen verderuen ende eewighen
lehaden. ij. Pet. iij.

Soo is nu al sulcs gants claerlick ghehoort datter heel en
de al gheen vriheyt inden mensche is/waer niet die vryma
kinge van God door Iesum Christum vercregen wert/der
blinden ogen ende oren op te doen/want een siende oghe en
de hoozende oor maect beyde die heer Prouet xx. en sulchs
alle door zijn heylighe woort/dat een warachtich licht alder
mensche is. Ja dat licht des geheelen werlcs Psal. xix. Mal.
nij. Ioan. i. iij. viij. Soo nu dit self de tot gaet soo verlichtet/
ende gheeft den eernuldighen verstant Psal. C. xix. ende tis
ooc een sulcken licht/welken alle menschen verlicht Ioan. i.
ende haer verstant ende warachtige kenisse geeft/voor welc
ker sommen hitte ooc niets verborgen blijft Psal. xix. en ooc

door dat selue licht der waerheyt alle menschen geurijt wor-
den wt dat rijk des Sathans ende der eewiger duysternis
te gaen ende dat zijn ooc die rechte ende warachtige vrien-
die alsoo door den soon des menschen vry ghemaect wordē.
Johan. viij. ende ooc buypen dese vrymakinghe mach of can
gheen vrymakinghe des menschen ghevonden of bekēt wor-
den. Als nu door Moesen ende Aaron daer na door alle ou-
ders dat volc in Egypten wort opgewect Exo. xij. gheleert
ende vermaent dat paeschlam te dooden op dat al volc etē
mochte ende haer stercken op die pelgrimagie wt Egyptē
landt na dat beloofde rijk te reysen om dat selue te beeruē
ende in te nemen ende door des lams bloet bewaert wordē
dat die verderuer in haer huysen niet in ginge ende dat ooc
met haer gheen onbesneden mensche dat paeschlam houden
soude. Alsoo is dit alle een figuerlike voorbeeldinge Gods
dat int nieuwe testament wt goetheyt Gods door Christū
Jesum ende daer na door alle sine Apostolische knechte dat
volck in gheestelike Egypten ende rijke des Sathans sou-
den opghewect verlicht gheleert ende vermaent worden
om te eten een gheestelic paeschlammekē. i. Cor. v. Ioan. i.
xix. Apo. v. Welcke paeschlammekē dat eewige woort gods
ende die soon des alderhooghsten selue is geslagen ende ghe-
crupst voor die sonde der geheelder werelt. i. Thimo. ij. Heb.
ij. i. Ioan. ij. met welcke lammeken die troosteloose honge-
rige zielen ghespijst worden dat si bekenen dat dese ghe-
crupste Jesus een verlossinghe heylighmakinghe ende ver-
soeninghe si voor dat gheheele menschelike gheslachte dat si
enen ghenadigen gonstighen God ende vader hebben. Ro-
mano. v. met hem door Jesum Christum alsoo versoent dat
oor haerder ongherechtigheyt in eewicheyt niet sal ghedacht
worden. Maer niemant heeft deel aen dit paeschlam ende
macht daer van te eten dan die besneden zijn dat is die een

warachtich beteeftic leuen aen nemen: en van sonden op staen
die voorzuyt haers herts besnuden. Ghelijc dan oec van al-
sulcken die Apostel spreekt. i. Ro. i. Ist dat wi int licht wande-
len/ ghelijc als hi int licht is/ soo hebben wy ghemeen-
schap onder malcanderen/ ende dat bloet Iesu Christi maect ons
reyn van allen sonden/ maer soo wy niet inder gherechtic-
heyt wandelen/ ghelijc God in hem seluen is/ soo en hebbe
wy oec gheen deel aen dat bloet Christi Iesu/ maer een also-
danighen spijse is ons tot een oordeel ende tot ewiger straf-
singhe/ Ioan. int. xii. Capittel. Cor. xi. Maer die ghenen die
God van herten vresen/ die sullen haer benaerftighen in si-
nen wille haer best te doen/ ende die hem lief hebben/ die sul-
len sinen wille veruullen/ ende zijn woort noch ongeloouich
noch wederspannich zijn/ Ecclesiasti. ij. Maer haer seluen
daer in stercken/ troosten/ ende vermaken/ oec dat selue als
haren alder grootsten schat ontfangen ende op nemen/ wāt
dat selue salichmakende woort der cracht Gods/ is een leue
alder menschen/ Ioan. i. i. Ioan. i. ende oec een alsulckē wa-
rachtigē hemels broot dat oec der geheelder werlt dat leue
gheeft/ Ioan. int. seste Capittel. Want ghelijc si in Adam al-
le steruen/ ende ganselic buyten haer schult ten ewigē doot
ghebozen worden. i. Cor. xv. alsoo werden si in Christo Iesu
alle leuendich ghemaect/ ende sonder verdienst ten ewigen
leuen ghebozen. Die dan tot Christum Iesum comen dat sel-
ue leuen te behouden/ die zijn gheheelic wel daer aen Ioā. v.
Maer die niet en willen/ die ontfangen den anderen doot/
niet tot God/ maer tot haer seluen Apo. ii. want so gherin-
ge als dat woort Gods wt gaet/ so vertroostet/ als die regē
dat dorre lant/ also doet dit oec die hōgerige herte/ en maect
se leuendich Psal. C. en. xix. Maer die nu dat leuen door dat
preecambacht ontfanct/ ende niet tot Christum Iesum coēt
oft comē wil/ die mach dit selue leuen niet behouden/ maer

hi sal in sinen sonden steruen moeten / ende die ewige loege
duyfternis / ende nacht voor dat licht ontfanghen. Mat. xij.
i. Tessa. ij. Van een alsulche spreekt oec die heylighe Paulus
Rom. i. dat si niet alle den Euangelio ghehoorlaem zijn / die
door dat Euangelion verweert ende verlicht worden / ende
sulche schult en is niet Godts / maer haer eyghen / ende tis
oec wel gheseyt / dat dat ghelooue niet allemans dinc en is:
ij. Tessa. iij. Ecce. vi. Vant die daer meer lief hebben die
duyfternis dan dat licht / Ioan. iij. die connen alijt een boos
se ontschuldighen vinden / als oec die ghene / die niet gaern
dat werre Godts en wercken ende aengelpen / Ioan. vi. Dat
woort te gheloouen en ghehoorlaem te zijn. Maer die waer
he Gods door Christum Iesum sal gants rechtelic ouer de
seluden comen ij. Tessa. i. Vant God die heere spreekt
Deut. xviij. dat hi van alle die ghenen / die zijn woort niet op
nemē en willē / sulcs zeer swaerlic versoecken wil.

Maer die ghene die hongher ende dorst nae der gherech
ticheyt draghen / die sullen niet alle naerslicheyt op waken /
om haer seluen niet den vruechden troost ende kus des Euā
gelions te betrachtighē / een groote vroomicheyt ende sterc
ke cracht den gheest ende ziel ontfanghen / als die kinderen
Israels int lichaemlike letterlike / alsoo die kinderen des
nieuwen testaments int gheestlike na Gods wil wt dat rijt
des Satrans te wandelen. Vant soo gheringe als die hon
gherighe ziel den kus des brudegoms monts ontfant Ca
tici. i. oec die waerachtighe Apostolische knechten des hee
ren Iesu Christi / soo is si terstont niet alder naerslicheyt be
rept den wech zijns wils te wandelen / ende tot haren bruy
deghom roept / waer si swacheyt vindt / treect mi nae di / so o
loopen wi / ghelijc oec die Apostel leert / Iacob. int eerste Ca
pitel / den ghenen diet aen wijsheyt / macht / oft cracht ghe
breect / die bidde.

Ende die heere Iesus Christus selue spreekt Mat. vij. bidt-
so wert u gegheuen/soect/so sult ghi vinden/clopt aen/so sal
u opgedaen worden. Van welker ghehoorzaemheyt ooc die
psalmist seyt. Ic lope den wech dijnre gheboden/als ghi mi
vertroost psal. C. xix. Daeromme ooc alle die ghene die ee-
nen dorst na desen warachtighe vrentroost hebben/ende
den seluen ontfangen/die werden dan met grooter naecstic-
heyt selue gheheel vzwillich den wech Gods begheren te
wandelen. Ja mit allen vroecheden ende geheel willich in die
ghehoorzaemheyt des Euangelions wandelen.

Want daer en wort niet ghehoort onder gheheel Israel/
soo veel als een eenich mensch die gheclaecht hadde/dat hy
niet gaen conde/oft natbeloofde lant reysen mochte. Maer
si hadden alle macht/cracht/ende starcheyt/niet tot haer sel-
uen/maer tot God/sules vercreghen te ghebruycken/welc-
ke gaue haerder gheen verlochende/maer een peggelic bede
met den seluen na zijn hoochste dat hi vermochte/ende tra-
den voort door die troostelike belofte Gods dē wech Gods
Maer die kinder des nieuwen testaments dertien eens deels
onbeschaet teghen God spreken/ende lasterlike woordē tot
gheuen/dat si gheen ghenade hebben na Gods wil te doen/
ende verlochenen by haer seluen die ontfanghen Gods ghe-
nade/ende willense niet ghebruycken.

Wanneer men se tot die warachtige beteringe vermaent/
soo herft terstont haer cloecke disputacie aen/oft si sules ooc
by haer hebben ende vermoghen. Maer tis een alte sekeren
teyken/dat alsoo danighe gheenen hongher noch dorst nae
der warachtighe gherechticheyt hebben/maer alleen gaer-
ne in den wech der gherechticheyt blincken wilden/en haer
vleyschelike wellust daer by te behouden/welcher verdoe-
ments sal ganto recht zijn. Ick wetet seker dat waert dattet
wtwendighe swaert dat godtolose vleyschelike leuen hart

straffede met haerder doots pijn / dat dan soodanighe voorsende lasterars Gods die ghaue wel in haer vinden souden / die si nu loghenachtich teghen God in haer seluen mislaken / ende die selue al willens niet gebruycken willen.

Dat volck Gods inden ouden testamente welcke noch in die letter ende scheme was sprac tot Moesen alsoo Deute. v. Altgene dat die Heere onse God met u spreken sal dat willen wi hoozen / ende doen. Ende dese begheuen haer tot geerte twiuelachtige disputacie als nu onse blinde leyders doer of sulcs te onderhouden of niet die houden si. Die propheten worden oec menichfout totten kinderen van Israel ghesonden int oude Testament om haer tot een beter leuen te vermanen / maer van niemant is gehoozt dat hi gheclaecht heeft dat hi die macht niet en hadde sulcs te doen / want doen die heylighe Joannes die doper quam om die beteringhe te vercondighen / ende oec zeer swaerlijcken dreynde met die heylighe pijn / ende straffinge ouer die ghene die sulcs niet deden ghelijck dan oec Christus ende zijn apostolen gedreuen hebben / ende dat volc met grooter naechteit tot beteringe of penitencien vermaent. God is oec van niemant gehoozt dat hy teghen dese leeringhe ghestaen hadde / ende gheseyt dat God dingen van haer enlichte / die si niet hadden of vmochten. Ick ghelooue gheheelic dat van aenbegin der werelt al sulche grouwelicke blinde leyders moeyt gewoest zijn als nu tot deser tijt voort comen. Maer wanneer Gods aenschyn haer openbaren sal / so sullen si haer selue dan niet meer met vighen bladeren bedecken ende beschermē mogen. En. iij. Maer si werde recht biechte gelijc Adam dat si wel eel beter leuen na Gods wil hadden moghen leyden / maer al wilens niet ghewilt hebben / ende sulcs wert nu zeer weynich van al sulche bedacht die den ewighen vloet aennemen / ende die ewighe grootmachtighe benedictie vare laten. Eccl.

mit vliſſende Capittel.

Alsoo is nu wel ghehoort / hoe dat alle menschen door
dat woort des alre hoochſten ghetogen / gheroepen / verlicht
ende leuendich ghemact worden / ia oec in alder menschen
herten wort dat woort des leuens wtgeſtropt / om vruchte
te doen. Maer int derthiende capittel / ende daer na oock alle
op gheroepen worden wt dat Egypten lant te reysen / als
die kinderen Iſrahel in die lichamelike letter. Alsoo die kin-
deren des nieuwen Testaments in die cracht des geestes haer
wandelinghe voeren sullen / als dan dat begheren Gods is.
Iſaie. l. ij. ii. Corinte. vi. Gaet wt dat midden van hier / ende
schept v af / spreekt die Heere / ende en roert niet onreyns aen
soo wil ich v aen nemen. Sutes staet oec Apocalipsis. xviij.
Gaet wt van haer mijn volc / ende Psal. xlv. Hoort dochter
ende ſiet / ende buycht v ooren / vergeet dijn volck / ende
dijns vaders huys / soo sal die conſinck lult aen v ſchoonheit
hebben. Ende hier en wert geheelic niemant van Godt tot
zijn rijck ghedwonghen / noch niet ghewelt ghedronghen /
maer ghelike ghescreuen staet Psal. C. ende. x. v. volck sal v
willich daer / want God en wil niet ghedwongens heb-
ben / maer een vzwillich offer / ende sinen soon Iesu Christo
een vzwilliche bruyt te leueren / ghelike dan in die ſiguer
claerlic verthoort is. Geneſis int vierentwintichſte Capitel
doen Abraham sinen oudſten knecht wt landt sinen Iſ-
aac een bruyt te halen / ende oft ſi niet vzwillich comen wil-
de / soude hi vzwillich ende loſ van sinen eedt / zijn ghelike dan oec
Rebecca gheuraecht wert van haeren wille tot Iſaac te reys-
ſen / ende ſi gants hertelic ia ſeyde / ende ſonder alle vtertreck
op ſtont / om die reyse te volbrengghen. Maer die dwaalenden
hebben hier wederen teghenwozp / op alsoo danighe vzwil-
ſeyde ghetupchniſſen te voren / segghende. Ope Heere ſeyt
doch tot sinen knechten in die parabel / dringſte hier in te

keynen himelische geist / auch durch kein mensch
lich creatur auff erden / im meer / noch durch je-
mans vnder der erden. So kunnt vnd ver-
mocht auch Got ein solches nit / dem Sathan
gewalt oder vnrecht zuthun / dan er ein gerecht
ter Got von ewigkelt bis in ewigkelt bleybt
vnd auch ist / der einem jeden recht thut / er sey
böß oder güte. Esdr. 4. sein gericht / gewiß /
warhafftig vnd gerecht / Apoc. 16. Sollt aber
nu dieser vnghehorsam vnd sal des Adams ge-
bessert vñ außgericht werden / so müßt es got
selber thun / vñ durch sein wort mensch werde /
Jo. 1. 8. Heb. 1. 1. Jo. 1. vñnd die welt mit jm
versünen 2. Cor. 5. dz ein solches zu seiner zyt /
durch die waren apostolische gyster / vñ knecht
des herren Jesu Christi in alle welt / allē men-
sche predigt / verkündt vñ geoffēbart solt wer-
den Psal. 19. 4. Esd. 1. Matt. 28. Mar. 16.
drumb mit güte / sunder erschrocklich in dy hād
des Herren also zufallē / dz man jm die sünde
zuschreiben thut / dan vñ anfang der welt her
er alle zeit durch seinen geist dy sünd auff das
allergrausamst gstrafft hat / dan so er sy wolt /
kündt er sie auch mit straffen / Aber cyn ider se-
he auf / dan in kurzē zeyten wirt gar grausam
erschynē vñ offēbar werdē / dy schwer rach got-
tes vber alle welt Ro. 1. da mit dan ein ider er-
farn sol vñ wirt / woz für ein liebhaber der sün-
de got ist vñ sein werd / vñ hie mit sollen auff
das ernste gwarnt sein alle menschen / dz sye
sich

sich von allen greueln abferen vnnnd seubern/
daß der Herr wirt einem jeden solt vnd lohn
geben nach seinen wercken/Ro. 2. Apo. 22. da
rumb laß sich niemant verführen/daß wer recht
thut der ist gerecht 1. Joh. 3. vnd auch alle die
von hertzen rein seint/werden gott schawen/
Matth. 5. Auff das wir alle also mögen er
funden werden/das helff vns got durch
Christum Jesum / vnsern vnd aller
welt heylannde / vnnnd ewigen
erlöser/Amen.

gaen. Luce. xliij. Op dat mēn hups vol worde. Maer men
moet mercken dat dit drijven oft dwingen gheenen dwane
is. maer effen een dwinghen. als die een goede vriendt dē an-
derē dwingt met hem te eten. ende nochtans behout die an-
der macht. zins wils. oft hēt doen wil of niet. als oock die
twee iongheren Christum hielden oft dwonghen met haer
na sine verrisents in te gaen. Luce int laetste Capittel. ende
ghelyc Jacob Esau dwong die gauen te nemen. die hi hem
schone. Gen. xxxij. En gelijc oock dye Raama vā Siriē dē
Prophet Eliseus drong sine geschenckinghe te nemē. maer
hi en woude gants niet. Reg. v. Gelijc ooc Ioth die twee
engelen dwong in te gaē tot hē. Ge. xix. Effen een sodanigē
dringē geschiet ooc door dē Apostolen dē volckē. dat si tottē
auontmael comē sullē. die nu immers niet en wil. die wort
niet gebonden ghe draghen oft met ghewelt gebrocht. daer
omme soo ist grootelic van noode. dat een peghelijc op sie-
want daer sal een harde tijdt wesen. om die dwalende ghee-
sten wil die dien onderscheyt niet aen sien willen of sullen.

Dat edele ende hooghe ghetuych Gods is dit. dat God
gheente personen wt nemer en is. oft zyn en sal. Maer als
ghescreuen staet. Ecclesiastici int vijfschiende Capittel. Hy
heeft den mensche van beghin ghemaect. dat is. dat hi hem
wt den eersten doot des Adams door zyn woort Christum
Iesum wederom totten leuen baert. ende hem een warach-
tighe verlichtinghe ende bekennisse brengt. ende heeft hem
inder hant zins wils geslēt. daer gaet dan an. dat die mē-
sche een warachtich vry creatuer geworden is. Joannis int
achtste Capittel. dat hi van die tijt aen met hem seluē mach
beraden zyn eyghen hoer ende verkiees hebben. of hi na dat
goet of nae dat quaet saken wil. ende of hi dat leuen of den
doot kiese. totten wille Gods te treden. oft inden wil des
Sathans te blijven. welke hi nu aen neemt. ende verkieest.

dat wort hem oec ghegheuen. Die nu den doot-den bloet-
dat quaet-ende ewighe duyſternis anuerden- ende ver-
kieſen- ouer ſulke is dan dat oordeel- Johannis int derde
Capittel ende die anderde doot Apoc. xx. om dat ſi die duy-
ſternis meer lief hebben dan dat licht- die verdoemenis ver-
kieſen ende dat ewighe leuen verwerpen- want Gode en
wilt- oft en ſal gheue menſchelijke creatuer ſonder haeren
wille ſalich makē- maer haer vrywillich ſonder allen dwang
begheren- roepen- ende eyschen- ende door ſine wijsheit lief-
lich locken- als gheſcreuen is Apoc. iij. Siet- ick ſtae voor die
duere- ende cloppe an- ſoo vernant mijn ſtemme hooren ſal-
ende die doer op doen- tot dien ſal ich inghaen- ende hier en
wert gheheelighen gheenē dwanch ghehoort- maer ſelue
vrywillich- die welcke Gode woert hooren oft aen nemen-
ende haer herten hem begheuen tot ſulchen wil dan die ede-
le Gode wijsheyt ingaen- ende haer niet dat broet des ver-
ſtants verſaden- ende niet dat water des leuens verkoelen-
Eccie. liij. xxij. Prou. i. ix. Mat. xxij. Luc. xliij. Johan. vi.

Ende God en begeert niet hogers noch lieuers van den
menſch door ſine wijsheyt- dan dat hi hem ſeluen te buyten
gaē- verlieſe- ende verlaſe- op dat zijn inganc mocht geueer-
dicht worden- als hi dan herteliken ſpreect- Prouerb. xxiij.
Gheeft mi mijn ſoon dijn hert- ende laet dinen ooghen mi-
ne weghen wel behaghen- ende God is veel begeert- hier dat
hert- moet- ende gheeft te ontfanghen- door zijn woort Ihe-
ſum Chriſtum- dan die menſche is alſulcs te gheuen. Ende
alſoodanighe verlatinge ende ouergeuen des menſchē moe-
ten alder eerſt gheſchien- want ſonder ſoodanige ouergemī-
ge mach hi nimmermeer ontfangen of aenginnomen wordē-
ende dat is dan die beſindinge des menſchen- die die menſch
alder eerſt aen hem ſeluen doen ſal- ende hi en mach anders
die anderde ende warachtige Gode beſindinge niet vercri-

ghen-ghelick dan Godt die heer van sulcken spreekt-
teme. iij. Besnijt v den heere en doet wech die voorhuyt
wo herts ende in Ezechiel. xviij. Daer omme bekeert oock
gheringhe van alle v boosheit op dattet v niet tot eenen aen-
schoot der misdact gherake- werpt van v wech al e v boeue-
ren- die ghi bedreuen hebt- maect v nieuwe herten- ende
eenen nieuwen gheest- want waer omme wilt ghi alsoo ste-
uen o hws Israel- na den mael dat ick gheen lust en hebbe-
ren den doot des steruenden- spreekt die heere der heerscha-
ren- daer omme bekeert v- so sult ghi leuen. Ende dese besni-
dinghe ende bekeeringhe des menschen is- dat alder eerste
staet of trappe- die hi climmen of op ghaen moet- wanneer
hi zijn reys aen heft tot die werelt- ende dat rijcke des Sa-
thans- nae dat gheloof der rijcke Godts te wandelen- want
wanneer die mensche dat Euangelion des vredentrootks
ontfaect- ende dat woort der salicheyt- ende der ewigher
belofien Gods gheloof- die selue in waerachticheyt ho opt
ende aen neemt- soo heeft hi daerom dat rijcke Godts noch
niet beest- maer het is hem nu noch eerst in die belofte be-
ghelept- ende hi heeft daer een voorsmaeck of ontfanghen-
hebreo. int seste Capittel- dat hi hem seluen wapende ende
beroyde na dat selue te roysen- om te beeryen ende in te ne-
men. Want wanneer die mensche gheloof- soo wert hem
dan eerst door Christum Iesum die macht ghegheuen- cen-
lijnt Gods te worden- Ioannis int eerste Capittel- ghelick
oock Ecclesiastici int vierde Capittel staet- die der wijsheit
Gods gheloonen- die sullense beeryen. Ende hier mede is
nu noch eerst die aenghanch der eersten ende letterlichen ge-
boorte vercreghen- door die selue te stryden ende te vechten
soo langhe dat die victorie vercreghen wert- ende die strydt
ghewonnen- om dan die andere geboorte des gheests te ont-
fanghen- ende te vercrachten- Ioan. i. vi. i. Ioan. iij. Act. ij.

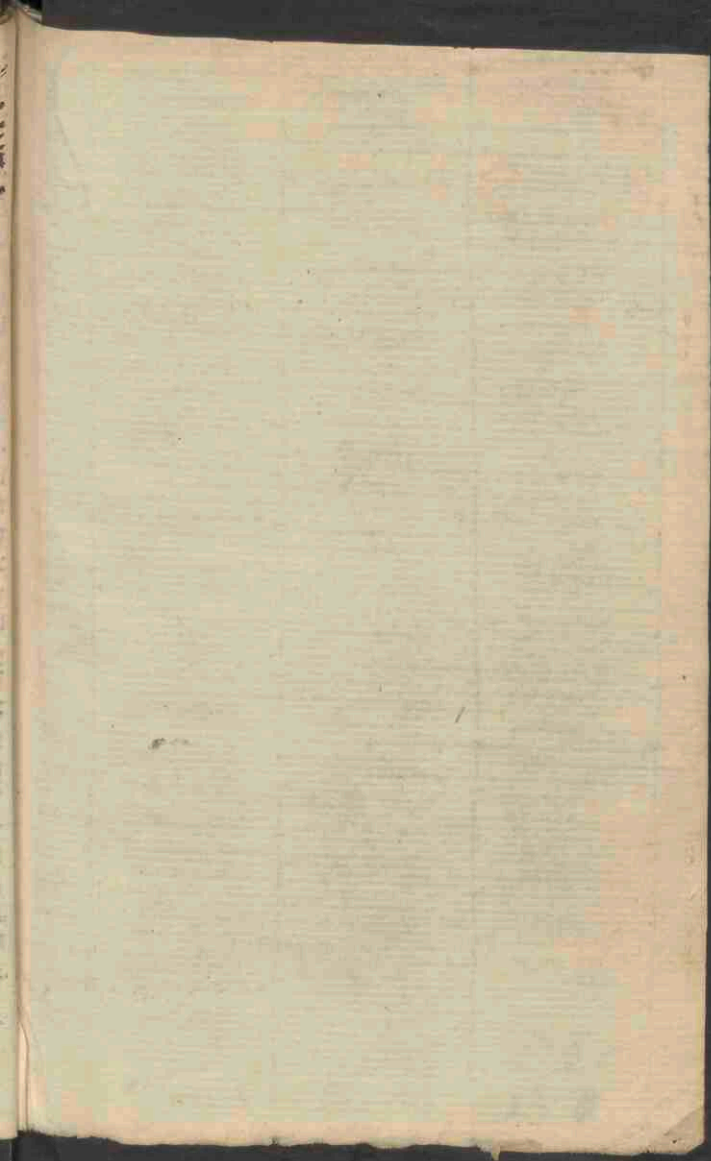
Daer hebben nu ter tijt veel menschen eenen schadeliken
verlepydenden waen / dat si meynen / alsoo gheringhe als si
Gods woort bekennen / op nemen / ende gelouen / dat si dā
meynen kinder Gods te zijn / ia ooc gheheel ende al van al
den dinghen vry / ende dat si dan niet meer ter doot sondigen
en / connen / dat haer ooc alle schande / sonde / ende schalcheyt
ten besten dienen moet / ende dat is effen een soodanighen
aert / als Proverbiorn in t dertichste capittel staet / die haer
laten duncken dat si reyn zijn / ende nochtans van haer vuy
licheyt noch niet ghewasschen en zijn. Van welken ooc die
hooghe ende heylighe gheest Gods spreekt Apocalipsis in
derde Capittel. Ghi spreekt ic ben rijck / ende rijck ghewor
den / ende en behoeue niet / ende ghi en weet niet / dat ghi zijt
allendich / iammerlic / naect / blind / ende bloot / ende die ver
naemlike hoop der Christenen / nu ter tijt steect in die blind
heyt / dat si meynen / dat si dat rijcke Gods hebben / en noch
moyt die eerste trap gheclomme en zijn / noch die eerste dach
reysse begonnen / om daer na te reysen / ia noch noyt een wa
rachlich op staen tot den drecte ghehadt hebben / oft haer sel
uen in een waerachtich betelic leuen begheuen hebben / ge
heel onbesneden van herten ende oren / want daer die heere
Christus Iesus alle hongherighe schaepkens roept / Matt.
in elfde Capittel / wil hi ooc alle die hem volghen / hebben
tot alle dat ghene dat deser werelt is / oft toe behoort / ende
dat si gheheel / ende al van des Satans sin / gheest / en wille
tot gaen / ende ooc van haeren eyghen wille af steruen ende
laten staen / alleen dat soek Christi Iesu op haer te nemen
ende te draghen / en daer in met grooter naestlicheyt te wan
delen / dat is dan recht den heere Christo leuen / en dē eyghē
wil gheheel ende al ghedoot te zijn / ii. Corin. v. Want so die
mensche der stemme Gods gheloof / die ontfancet ende op
neemt / soo is dat het eerste / dach hi hem berenden sal tot eenē

waerachtighen betaeliken leuen. Soo heeft hi dan die eerste
dach reyse na dat belooft de lant tot dat rijke des Sathans te
wandelen die haer dan eendert ende strekt tot door die roode
zee daer die mensche door dat verbout Gods in gaet daer
na heeft hi die veertich dach reysen graden claerheden of
trappen tot voor dat heylighe landt der beloften ende een
dach reyse tot der woestene in dat heylighe of belooft de rijk
he Gods dat maect eken te samen. xliij. dach reysen tot dat
men in die rust coemt ende ter erkenisse des anderden ghe
boorte daer dat rijke Gods ingenomen ende beest wert
daer dan die mensche den waerachtighen Saboth ghecre
ghen heeft ende niet meer sondighen en can. i. Joannis. iij.
Apocalipsis int veerthienne Capittel ende rustet van sinen
arbeijt dat hi verwonnē heeft ende dat hem in gheen dinc
meer schaden can of mach toe comende teghenwoordich
sienre of onsenre Romanorum int achtste Capittel. Can
ticum int achtste Capittel Dit sijn dan die waerachtighe ghe
rechtighe dien gheen wet ghegheuen en is nae den mael si
niet meer sondighen en connen dat haer oot gheen wet be
schuldighen en can of mach want si houden dien waerachtig
ghen Saboth van sonden ende oock van allen lusten ende
begheerten. Gata. int vijfde Capittel. Hoe vele isser die daer
sullen hopen tot deser poorten in te ghaen maer si en sullen
niet moghen welken die rechte wech sal ghesloten wordē
nae den mael dat si niet en bekenne ter wijle dat haer die
wech plaets tijt ende ghenade der beteringhe open is. iij.
Eldre int neghende Capittel maer vermaden ende verach
ten. Matthei int tweentwintichste ende int drientwintich
ste Capittel. Luce int veerthiende Capittel. Joannis int der
de ende in vijfde Capittel daer si dan sullen roepen ende
daer en sal gheen hulper sijn. Drouerbiorum int eerste Ca
pittel. Matthei int vijfentwintichde Capittel. Apocalipsis

int twaelfde Capittel. Ende Gode sal haer om affulke on-
ghehoorsaemheyt dan crachtighe dwalinghen leynden / is.
Tessalont. ij. Vuce int eenenewintichste op dat alle die daer
lust hebben aen der ongerechtigheyt geoordeelt worden en
daer mede geloont. Maer op dat alle lief hebbers der waer-
heyt ende goddelijcken gherechticheyt niet stercker ha-
tengewapent moghen sijn haer tot dat rijcke der dyp-
steris in alder ghelatenheyt door des hooghen
Gode verbont te gheuen in den sin ende geest
der ewigher wijsheyt Gods / soo helpe ons
Gode allen / door Christum Iesum on-
sen ende alder werelt gesontmaker.

Amen.

Dat woort Gods blijft in:
Der ewicheyt.

OCN 1474465072

956-59

